

Bársony Istvánné:
A HAVASI GYOPÁR REGÉJE

Volt egyszer egy nagy sziklaváros, sok ezer lányira a tenger színe felett. Felhőkoronázta sziklával volt körülvéve, mint egy örökké való sánccal.

Elődeink sokat meséltek nekünk róla, ivadékról ivadéokra maradt a rege. Már-már feledésnek indult, amikor azt újra felelevenítette egy ártatlan gyermek.

*

Egy fiatal gyermekleány zihálva mászta meg a magas hegyi utat. Mezítelen, gyöngye lábcsakait kövek és tüskék véresre sértették.

– Oh, Istenem – sóhajtott –, nem bírom tovább. Anyácskám, édesem, bocsáss meg, de ha most meg kell halnod, úgy veled halok.

És arcát a kezébe temetve, keservesen sírt.

– Mi bajod, gyermekem? – csengett egy tiszta ezüsthang a fülébe.

A háta mögött egy tündérszépségű nő állott. Fehér ruha lenget körül alakját. A legszebb havasi gyopár-csillagokból egy koszorú volt fonva és egy öv övezte körül karcsú derekát szintén gyopárból.

– Havasi gyopár! – kiáltotta a fáradt leányka örömmel.

– Te ösmersz, gyermekem? – kérdezte meglepetve a tündér.

– Oh, hogyan! Hisz öreganyám már oly sokat mesélt rólad, jóságos tündérnő. S épp ezért jöttem hozzád.

– Hozzám?

– Igen bizony. Hisz te oly szép, oly jó vagy s nem fogod engedni, hogy szegény anyácskám meghaljon.

– Hogy segítsék rajta, gyermekem?

– Azokkal az iratos füvekkel, amelyek egyedül a te birtokodban vannak. Öreganya monda, hogy csak azok gyógyíthatják meg anyácskát. Ő beszélte, hogy te, hatalmas tündér, csak a jó embereknek mutatod meg magadat. Minthogy anyácskát újra nagyon gyötörte a fulladó köhögés, siettem ide, fel a hegyekre...

– Te jó leányka vagy. Hogy hívnak?

– Rózsikának. Te segítségemre leszel, ugyebár? – kérdé.

– Ha tehetem, Rózsika, úgy tiszta szívemből.

S lehajolva, rózsás ajka rátapadt a leányka tiszta homlokára.

Ekkor Rózsika fárad tagjaiban új erőt érzett, s édes öröm töltötte el a szívét. Mikor pedig a tündér felkelt helyéről, s barátságos szavakkal bízta, hogy kövesse őt, örömmel szökött fel, vígan ugrándozva ment a durva köveken, mintha csak puha szőnyegen járna. Mikor a magas sziklafalhoz ért, amelyet emberi teremtésnek átlépni lehetetlen s melynek csúcsai a felhőkbe nyúltak, övéből a tündér egy csillagot vett elő, s azzal megütötte a kopár sziklát.

Az óriási fal ketté vált, s egy gyönyörű barlang tűnt elő. Falait szivárványszínű, ragyogóbbnál ragyogóbb drágakövek ékesítették, tündérfénnyel megvilágították, s a két vándornak az utat megnyitották.

Csodálkozva követte Rózsika szép vezetőjét. Hát még mit érzett, mikor a legszebb épületeket, templomokat, palotákat látta maga előtt, de mindannyi, mintha szürke sziklakőből volna. Valóban semmi kétség, ez lesz az a sziklaváros, amelyről öreganyó, a hosszú téli estéken már annyit regélt neki.

A tündér sietős léptekkel haladt keresztül az elhagyatott, félelmet gerjesztő utcákon. A leányka is borzadva simult vezetőjéhez, és bámulva nézte a kőkereteket, fasorokat, szobrokat, s utakat, amelyek mind mintha az egykori pezsgő életet hirdették volna.

E felett a város felett, egy sziklacsoportozaton, volt egy pompás palota, márványoszlopokkal. Odavezette a tündér a leánykát. Rózsika egészen elkábult. A padlóról, a falakról, és mindenünnen visszatükröződni látta saját alakját, és minden úgy ragyogott, hogy elkápráztatva kénytelen volt behunyni a szemét. Mikor szemét újra felnyitotta, nyíló havasi virágokkal telt kertben volt.

A legszebb hegyi kristályból patak csergedezett, melynek habjait a búcsúzó nap szivárványszínű sugarai megaranyozták.

A kerten keresztül lugas vonult végig. A legszebb télizölddel volt körülfutva egy sarokban egy barátságos hely, amely duzzadó mohaulést kínált. A tündér oda ült le a leánykával. Lassan hozzáért kezével az egyik sziklakövhöz s széjjelnyílt, akár egy kibontott szőnyeg, a legkitűnőbb, gyümölcsöt kínálva.

Volt ott szőlő, őszibarack, ananász. Mosolyogva intett a tündér kis vendégének, hogy vegyen. De Rózsika nem mert hozzányúlni. Ekkor a tündér maga öntötte ki Rózsika ölébe a legillatosabb gyümölcsöket.

– Hol vagytok? – kérde a lányka örvendezve.

– Az én házamban, a Havasi gyopár palotájában – viszonzta a tündér.

– És ez mind, mind a tiéd?

– Mind!

– Oh, de boldog vagy! – sóhajtotta a leányka.

A tündér tiszta homloka ismét elborult.

– Boldog?... Láttad a sziklavárost?

Rózsika borzadva gondolt vissza az elhagyatott sötét kővárosra.

– Láttam!

– Jöjj, húzódj egészen közel hozzám, majd elmondom neked e sötét város történetét:

– A havasok tündérkirályának három leánya volt, a legifjabbat szerette legjobban, attól nem tudott megtagadni semmit, felruházta hatalmával, de visszaélt vele. Egyszer látogatóba jött le a földre az esti csillag tündére. A havasok tündérkirályának legifjabb lánya látta és megirigyelte tőle azt a tündöklő csillagot, amely koronájának közepén ragyogott.

– Atyám – szölt –, adj nekem egyet abból a sok millió csillagból, amelyek az égboltozaton fénylenek.

– Leányom – válaszolt az apa –, a havasok királyának hatalma messze terjed, de odafent nálam hatalmasabb király kormányoz. Mindaz, amit nyújthatok neked, gyöngé képmása azoknak a csillagoknak.

S megütötte a földet, a legszebb virágcsillagokból egy koszorú bújt elő a föld alól. Ilyenek, amilyeneket itt látsz magad előtt, melynek neve havasi gyopár. Ettől a perctől fogva ez a fehér bársonylevelű virág volt a tündér legkedvesebb virága, s ezért nevezték el őt is e virág után Havasi gyopárnak.

Igen szerette ezeket a virágokat, de amennyire szerette, oly annyira féltette is őket. Pedig hát nem lehetett azokat megőrizni, mert a közeli városból eljöttek az emberek, kicsinye, nagya, különösen vásár és ünnepnapokon egész búcsújárás volt arra, s mindenki vitt magával emlékül egynéhány havasi gyopárt.

Nagyon, nagyon megharagudott ezért a szép tündér. Egy napon kiterjesztette mind a két karját a közeli város felé, s haragjában pusztulást fűtt reá. Iszonyú mennydörgés hallatszott, s megrekesztette a földet, még a tündér is meginogott s kénytelen volt egy pillanatra behunyni a szemét. Mire szemét felnyitotta, teljesülve látta, amit óhajtott. Emberek, állatok, virágok, fák, s minden, ami még egy perc előtt életet lehel, kővé vált. Azóta van ez a sziklaváros.

A tündér vétke nem maradt büntetlenül. Apja ezért elűzte magától, arra kárhoztatta, hogy mindaddig ne lássa apját és testvérét s egyedül ennek a sziklavárosnak közelében éljen, amíg egy emberi lény szíve mélyéből meg nem szánja.

Sok száz év múlt már el azóta, és a tündér még mindig magában bolyong, boldogtalanul, kétségbeesve, mert még nem szánta meg senki.

– Nézz reám – szólalt meg újra –, s mondd még egyszer, hogy boldog vagyok! Az a sok száz évvel ezelőtt megbüntetett tündér én vagyok.

Rózsika nem tudta tovább visszatartani könnyeit:

– Havasi gyopár, én szívemből sajnállak.

Könnyei a kopár sziklafalra hulltak. Oh, csodák csodája, íme egyszeriben kizöldült rajta a fű, s az élet mindig tovább, tovább terjedt. A kővé vált város kertjeinek fái zöldellni, virágai nyílni kezdtek. A kő kocsiok elé fogott kőlovak megelevenültek, és vígan húzták a kocsit. Az istállóban, a mezőn életre kelt minden. Az emberek, mintha semmi se történt volna, tovább folytatták a sok száz évvel ezelőtt abban hagyott munkájukat.

Egyszer csak valami kedves, lágy zene hangzott fel a közelből.

A tündér és Rózsika egyszerre tekintettek fel. Pár lépésnyire tőlük ott állott a havasok királya, két oldalán két tündér leányával, a harmadik leánya felé kiterjesztett karokkal és kiengesztelődött arccal.

A tündér örömpeszeve futott édesatyja ölelő karjai közé.

Végre megszólalt a havasok tündérkirálya:

– Kárhozatos sorsod alól való felszabadulásodat ennek a kedves gyermekleánykának köszönöd. Kérdezd meg, mit kíván nemes tetteért?

Rózsika térdre borult a boldogságtól sugárzó szép tündér elé s rebegette:

– Csak azt kérem, mentsd meg életét az én édesanyámnak!

Erre Rózsikának mindegyik tündér egy zöld gallyat nyújtott át ezekkel a szavakkal:

– Ameddig istenfélő leszel, ezek a gallyak zöldellni fognak. Addig sem téged, sem a hozzád tartozókat soha baj nem éri. Jólét, boldogság lesz osztályrészed, de mihelyt elfordulsz a jószágos Istentől, ezek a gallyak elszáradnak s vége lesz boldogságodnak is.

Rózsika felelni akart, de egyszerre ólomnehéz lett a szeme pillája s mély álomba merült.

Mikor felébredt, a falu közelében egy fa alatt találta magát. A faluból harangszó hallatszott, az esti imára harangoztak.

Rózsika szemét dörzsölte:

– Istenem, hát ez mind csak álom volt! – sóhajtozta.

De tekintete a három zöld gallyra esett, mellette egy bokréta, a legszebb havasi gyopár-csillagokból és egy csomó ezerjófű.

– Én Istenem! – ujjongott Rózsika – hát mégsem volt álom!

S amilyen gyorsan csak tudott, sietett haza édesanyja megmentésére, útközben hálaimát rebegetve.

Sok év múlt el már azóta ismét.

Abban a faluban él egy kedves fiatalasszony, aki most is őriz üveg alatt három zöld gallyat, és egy bokrétát a legszebb havasi gyopárok közül.